

## **Звіт із впровадження Політики гендерної рівності та недискримінації УГСПЛ у 2020 році**

### **Загальний опис, висновки та рекомендації**

Починаючи з 2016 року, Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) впроваджує Політику гендерної рівності та недискримінації з метою дотримання принципів гендерного мейнстрімінгу<sup>1</sup> в організаційній роботі та на робочому місці (працевлаштування, робочі відносини, оплата праці, визначення складу керівних органів тощо), а також у процесі реалізації окремих програм і проектів. Для цього гендерна експертка Спілки розробляє річний План дій на виконання Політики та здійснює моніторинг його виконання з подальшим звітуванням.

План дій на 2020 рік був спрямований на проведення інформаційно-просвітницьких заходів на гендерну і недискримінаційну тематику, налагодження співпраці із громадськими організаціями, недопущення дискримінації за ознаками статі, зокрема, у сфері політики тощо.

Окрім того, у травні 2020 року методом онлайн анкетування було проведено анонімне опитування працівників і працівниць УГСПЛ щодо їхнього ставлення до гендерних питань загалом та Політики гендерної рівності та недискримінації УГСПЛ зокрема. Подібні опитування проводилися раніше тричі: у 2015, 2016, 2018 роках. Деякі запитання, поставлені у четвертому анкетуванні (за 2020 рік) повторюються, аби порівняти тенденції ставлення до гендерної тематики за 2 роки.

Як видно із результатів уже четвертого опитування працівниць і працівників УГСПЛ, більшість ознайомлені із прийнятою більше 5 років тому Політикою гендерної рівності та недискримінації і вважають її безперечно важливою для діяльності УГСПЛ. Майже дві третини опитаних працівників і працівниць УГСПЛ стикаються у своїй роботі із тематикою гендерної рівності. Передусім, це – співпраця із організаціями, які займаються забезпеченням гендерної рівності, робота у проектах, які стосуються гендерної тематики, а також – консультування людей стосовно рівних прав і можливостей. Причому рівень залученості працівників і працівниць УГСПЛ до гендерної тематики залишається майже сталим. У 2020 році переважна більшість опитаних – 27 із 33 – не відчували жодної дискримінації. Хоча подекуди упереджене ставлення було за такими ознаками як вік, політичні переконання, регіон походження, стать і стан здоров'я. У зв'язку з пандемією та карантинном доцільно було б ретельніше звернути увагу на проблематику поєднання робочих і сімейних обов'язків, що є актуальною і може спричинити стрес для частини працівників і працівниць. Можливо, до деяких правил карантину і (не)можливості дистанційної роботи варто підійти більш індивідуально. Серед ідей з боку

---

<sup>1</sup> Пріоритетизація гендеру на всіх рівнях чи комплексний підхід до проблеми рівності між жінками і чоловіками.

опитаних стосовно гендерної тематики варто зауважити такі, що стосувалися стратегічних судових справ із гендерної тематики.

У 2020 році продовжувалася робота над щорічною Антипремією за сексистські висловлювання «Це Яйце!», над спеціальним проектом УГСПЛ «Правозахисниці, які змінюють Україну»<sup>2</sup> – серією інтерв'ю з активістками зі всієї України, які працюють у різноманітних сферах правозахисту та представляють різноманітні правозахисні організації (у тому числі, й УГСПЛ). Станом на кінець року розміщено уже 81 інтерв'ю з правозахисницями.

Із 25 листопада по 10 грудня 2020 року тривала щорічна міжнародна кампанія «16 днів проти насильства», покликана привернути увагу до важливості забезпечення гендерної рівності у світі та протидії гендерному насильству. Чергове інтерв'ю спецпроекту «Правозахисниці, які змінюють Україну» запропонувало бесіду із адвокаткою [Галиною Федькович](#), яка поділилася досвідом надання допомоги постраждалим від насильства жінкам.

До громадських приймалень УГСПЛ, що діють у різних регіонах України, за рік надійшло 13008 звернень, при цьому 6399 (або 49%) – від жінок. Зокрема, зафіксовано 77 звернень від осіб, які постраждали від домашнього насильства. Приймальні займаються питаннями порушень прав не тільки жінок, але і захистом прав ЛГБТ (в рамках проекту "Створення правової мережі для захисту прав людей, які живуть з ВІЛ/СНІД, представників ключових спільнот ЛЖВ та осіб, хворих на туберкульоз"). І в цій категорії частіше порушуються права саме через гендерну ідентичність.

У 2020 році УГСПЛ продовжила налагоджувати співпрацю із організаціями, які працюють у сфері захисту прав жінок і протидії сексизму. Зокрема, 8 квітня 2020 року УГСПЛ підтримала [звернення](#) Громадського Альянсу «Політична дія жінок» до міністра МВС України з вимогою посилити реагування поліції на випадки домашнього насильства протягом карантину, запровадженого через COVID19. Важливою була підготовка та поширення [листа на підтримку](#) Урядової уповноваженої з питань гендерної політики Катерини Левченко.

Окремий інтерес гендерної експертки був зосереджений на активностях Асоціації жінок-юристок України «ЮрФем». 10 липня 2020 року було відвідано онлайн презентацію та поширено серед УГСПЛ [посібник](#) «Спитай юристку ЮрФем: відповіді на складні питання в часи пандемії», який склала Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем» за підсумками онлайн-марафону #СпитайЮристкуЮрФем.

Просувалася також співпраця зі ЗМІ щодо привернення уваги до питань гендерної нерівності та сексизму. Наприклад, 10 травня 2020 року відбувся виступ Тамари Марценюк в ефірі Українського радіо з приводу сексистської соціальної реклами карантину від МОЗ. Фаховий коментар [розміщено](#) також на сайті кампанії із протидії сексизму "Повага". Фахові коментарі та допомога з пошуку експерток були надані також іншим журналістам і журналісткам.

Варто й надалі підтримувати подібні ініціативи співпраці з правозахисницями і журналістками, адже спільні дослідницькі та медійні проекти є чудовою можливістю втілювати не тільки державну, а й власну гендерну політику.

Натомість слід зауважити, що як і в минулих роках, так і станом на кінець 2020 року в Україні актуальним залишається питання ратифікації Стамбульської Конвенції<sup>3</sup> та посилення

---

<sup>2</sup> <https://helsinki.org.ua/activities/spetsproekty/pravozahysnytsi-yaki-zminyuyut-ukrajinu/>

<sup>3</sup> Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (2011), <https://rm.coe.int/1680093d9e>

видимості антигендерних ініціатив. Тому ці питання варто взяти до уваги у правозахисній діяльності на 2021 рік.

**Кількісні та якісні індикатори  
дотримання Політики гендерної рівності та недискримінації**

**I. На рівні Секретаріату УГСПЛ (м. Київ)**

**1. Працівники та працівниці УГСПЛ**

*Таблиця 1.1. Кількісні показники за статтю*

Загалом	Чоловіки		Жінки	
	Кількість	%	Кількість	%
50 осіб на кінець 2020	19	38	31	62

*Таблиця 1.2. Кількісні показники за віком*

Загалом	До 25 років		26-35 років		36-50 років		Від 51 року	
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
50 осіб на кінець 2020	5	10	14	28	21	42	10	20

**2. Заходи УГСПЛ щодо інформування про питання гендерної рівності та  
недискримінації**

*Таблиця 2.2. Інформація про публічні заходи, які стосуються питань гендерної рівності та недискримінації*

<i>Назва заходу, час і місце проведення</i>	<i>Мета / завдання</i>	<i>Аудиторія: скільки людей відвідали (чоловіки / жінки)</i>
Прес-конференція з нагоди вручення другої щорічної Антипремії за сексистські висловлювання «Це Яйце!»  8 грудня 2020 року	Привернути уваги до проблематики сексизму у ЗМІ загалом і з боку публічних осіб зокрема. Відзначення переможців антипремії за сексизм «Це яйце» <a href="https://helsinki.org.ua/articles/seksystske-slivtse-lovy-iytse-hromadski-orhanizatsii-vdruhe-vruchat-antypremiiu-tse-yaytse-za-seksyzm-u-media/">https://helsinki.org.ua/articles/seksystske-slivtse-lovy-iytse-hromadski-orhanizatsii-vdruhe-vruchat-antypremiiu-tse-yaytse-za-seksyzm-u-media/</a> Інформація про нагородження <a href="https://helsinki.org.ua/articles/holovni-seksysty-i-seksystky-roku-antypremiia-tse-yaytse-oholoshuie-short-lysty-nominantiv-ok/">https://helsinki.org.ua/articles/holovni-seksysty-i-seksystky-roku-antypremiia-tse-yaytse-oholoshuie-short-lysty-nominantiv-ok/</a>	Онлайн подія
Перший тренінг навчального модулю щодо аналізу державної та місцевої політики у сфері захисту прав	Дізнатися про роботу та інструменти для вирішення важливих для спільноти проблем  <a href="https://helsinki.org.ua/articles/uhspl-provela-pershyy-treninh-navchal-noho-moduliu-shchodo-analizu-derzhavnoi-ta-mistsevoi-polityky-u-sferi-zakhystu-prav-liudyny-lhbtki/">https://helsinki.org.ua/articles/uhspl-provela-pershyy-treninh-navchal-noho-moduliu-shchodo-analizu-derzhavnoi-ta-mistsevoi-polityky-u-sferi-zakhystu-prav-liudyny-lhbtki/</a>	

людини для спільноти ЛГБТКІ		
10-11 червня 2020 року		

### 3. Забезпечення гендерного паритету у керівних органах

Таблиця 3.1. Кількісні показники за статтю у керівних органах УГСПЛ

Загалом (кількість, %)	Правління		Ревізійна комісія		Спостережна рада	
	Жінки	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки	Чоловіки
станом на кінець 2020	3	6	3	0	0	3
	33%	67%	100%	0%	0%	100%
Дотримання позитивних дій	Ні (як мінімум 40% представників однієї статі)		Ні (як мінімум 30% представників однієї статі)		Ні (як мінімум 30% представників однієї статі)	

### 4. Аналітична продукція УГСПЛ на гендерну тематику

Таблиця 4.1. Перелік аналітичної продукції УГСПЛ на гендерну та недискримінаційну тематики

Рік	Кількість	Перелік
2020	Інформаційний спецпроект «Правозахисниці, які змінюють Україну», який має за мету підсилення видимості жінок в українському правозахисті, а також популяризацію правозахисту як професії та покликання  <i>Доступний за посиланням:</i> <a href="http://helsinki.org.ua/activities/spetsproekt/y/pravozahysnytsi-yaki-zminyuyut-ukrajinu/">http://helsinki.org.ua/activities/spetsproekt/y/pravozahysnytsi-yaki-zminyuyut-ukrajinu/</a> .	Серія інтерв'ю із експертками, котрі працюють в/ співпрацюють з УГСПЛ, які також включають і запитання про ситуацію з гендерним насильством та гендерну тематику у правозахисному русі. Героїні – представниці різних сфер правозахисту: юристки, журналістки, освітянки, дослідниці, працівниці міжнародних організацій і проектів, активістки громадянського суспільства, судді, адвокатки. Проект розпочався восени 2016 року; інтерв'ю розміщуються раз або двічі на місяць на веб-сайті організації. Протягом 2016 року було опубліковано 4 інтерв'ю, 2017 року – 23 інтерв'ю; 2018 року – 22 інтерв'ю, 2019 року – 21 інтерв'ю, 2020 року – 11 інтерв'ю. Загальна кількість станом на кінець 2020 р. – 81 інтерв'ю.
2020	Боротьба з дискримінацією та злочинами на ґрунті ненависті щодо ЛГБТІК-спільноти. Судовий досвід 5 жовтня 2020 року <a href="https://helsinki.org.ua/articles/borotba-z-dyskryminatsiieiu-ta-zlochynamy-na-">https://helsinki.org.ua/articles/borotba-z-dyskryminatsiieiu-ta-zlochynamy-na-</a>	Інтерв'ю із Марією Цип'ящук – координаторкою та юристкою Громадської приймальні УГСПЛ у місті Рівному. Марія – викладачка, тренерка з прав людини та виборчих прав, адвокатка, правозахисниця та керівниця юридичної клініки "Pro bono".

	<a href="https://hrunti-nenavysti-shchodo-lhbtik-spilnoty-sudovyy-dosvid/">hrunti-nenavysti-shchodo-lhbtik-spilnoty-sudovyy-dosvid/</a>	Представляла інтереси рівнянина Дмитра Деркача, який позивався до міської ради Рівного з приводу заборони ЛГБТІК заходів в місті під приводом захисту сімейних цінностей. Справу у суді виграли.
2020	«Ніщо не зупинить ідею, час якої настав». Святослав Шеремет про історію та сьогодення адвокації реєстрованого цивільного партнерства в Україні  13 травня 2020 року <a href="https://helsinki.org.ua/articles/nishcho-ne-zupynyit-ideiu-chas-iakoi-nastav-sviatoslav-sheremet-pro-istoriiu-ta-s-ohodennia-advokatsii-reiestrovanoho-tsyvil-noho-partnerstva-v-ukraini/">https://helsinki.org.ua/articles/nishcho-ne-zupynyit-ideiu-chas-iakoi-nastav-sviatoslav-sheremet-pro-istoriiu-ta-s-ohodennia-advokatsii-reiestrovanoho-tsyvil-noho-partnerstva-v-ukraini/</a>	Що таке РЦП, у чому різниця між шлюбом і партнерством, що робилося та робиться правозахисниками задля запровадження реєстрованого цивільного партнерства в Україні? На ці та інші питання відповідає куратор процесу, координатор з національної політики та законодавства ГО «АЛЬЯНС.ГЛОБАЛ» та Національного ЧСЧ-консорціуму, лідер Гей-Форуму України Святослав Шеремет.
2020	УСГПЛ долучилася до написання оновленої Національної стратегії у сфері прав людини  <a href="https://minjust.gov.ua/news/ministry/onovlena-natsstrategiya-u-sferi-prav-lyudini-podana-dokabminu?fbclid=IwAR20uwl1pwTD1GcKD1KjTrtncO9k3FaT2HSRZI5fyD58ST4nTFvHBS1KHxQ">https://minjust.gov.ua/news/ministry/onovlena-natsstrategiya-u-sferi-prav-lyudini-podana-dokabminu?fbclid=IwAR20uwl1pwTD1GcKD1KjTrtncO9k3FaT2HSRZI5fyD58ST4nTFvHBS1KHxQ</a>	Розроблено план дій на 2020-2023 роки.  “Національна стратегія у сфері прав людини є одним з головних документів, що впроваджується задля покращення ситуації з дотриманням прав людини в Україні, а ефективна реалізація Стратегії та Плану дій до неї є одним із ключових зобов’язань України щодо утвердження, забезпечення та захисту прав і свобод людини”.
2020	Аналітичний огляд «Реабілітація жертв конфлікту. Що може запропонувати громада Дніпра та Дніпропетровської області?»  <a href="https://helsinki.org.ua/publications/analychnyy-ohliad-reabilitatsiia-zhertv-konfliktu-shcho-mozhe-zaproponuvaty-hromada-dnipra-ta-dnipropetrovs-koi-oblasti/">https://helsinki.org.ua/publications/analychnyy-ohliad-reabilitatsiia-zhertv-konfliktu-shcho-mozhe-zaproponuvaty-hromada-dnipra-ta-dnipropetrovs-koi-oblasti/</a>	З початку збройного конфлікту на сході країни та окупації Криму Українська Гельсінська спілка з прав людини та ГО «Правозахисна Група «СІЧ» (м. Дніпро) здійснюють регулярний моніторинг дотримання прав людини органами державної влади та місцевого самоврядування.
2020	Звіт за результатами дослідження “Вплив збройного конфлікту на Сході України на працівниць комерційного сексу”	Дослідження є зрізом і презентує певною мірою соціальний портрет секс-працівниць регіону.

	<a href="https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/SR_Web.pdf">https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/SR_Web.pdf</a>	
2020	Аналітичний матеріал “Оформлення статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів”  <a href="https://m.facebook.com/Ugspl/photos/a.180853561962608/2534284463286161/?type=3&amp;theater">https://m.facebook.com/Ugspl/photos/a.180853561962608/2534284463286161/?type=3&amp;theater</a>	Більше 33 тисяч дітей постраждали від збройного конфлікту та мають відповідний статус.

## 5. Скарги стосовно порушення Принципів гендерної рівності та недискримінації

Таблиця 5.1. Огляд скарг стосовно порушення Принципів гендерної рівності та недискримінації

Рік	Кількість скарг подано	Коротка тематика скарги	Прийняті рішення по скарзі
2020	Не надходили		

## II. На рівні організацій-членів та громадських приймалень УГСПЛ

### 1. Надання інформаційної та консультаційної підтримки

Загальна кількість консультацій за 2020 рік – 13008. Серед тих, хто зазначили стать, жінки – 6399 (або 49%). Звернення від постраждалих від насильства у сім’ї – 77.

Крім того, завдяки використанню інфографіки (про те, як отримати статус особи з інвалідністю, пов’язаною з війною) та за допомогою юристів Програми, у Дніпропетровській області у 2020 році вперше особа змогла довести свою інвалідність, отриману внаслідок війни на Донбасі.

### 2. Проведення інформаційно-просвітницьких заходів на гендерну тематику

#### Приймальня м. Хмельницький

**Забезпечення гендерної рівності як гарантія захисту прав людини, 05.05.2020**

Місце проведення заходу: Хмельницький міський центр зайнятості

Гендерна рівність та захист прав вразливих верств населення. Саме на ці та інші теми спілкувались під час зустрічі у Хмельницькому міському центрі зайнятості з безробітною молоддю. Студенткам та студентам юрист ГО «Подільська правова ліга» Руслан Малий та представниця Безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД) Олена Варфоломєєва розповіли що:



- гендерна рівність покликана створювати умови, коли жінки та чоловіки є рівними за правами, можливостями та уявленнями про них. Адже донині жінки гірше за чоловіків представлені у багатьох сферах, включаючи освіту, можливості на ринку праці, політику, платню за рівноцінну роботу (гендерний розрив в оплаті праці), а також потерпають від гендерного насильства (насильство проти жінок);

- домашнє насильство – це такі дії одного члена сім'ї по відношенню до іншого, які порушують громадянські права та свободи людини, або які призводять до фізичного, психічного, чи морального страждання. Зокрема насильство над жінкою з боку чоловіка.

За статистикою 95% потерпілих від домашнього насильства складають жінки.

### **Захист прав жінок, 15.05.2020**

Місце проведення заходу: Хмельницький національний університет Донор ЛЖВ

Під час зустрічі зі студентами говорили про те, чому "8 березня" - це не день, коли жінкам треба дарувати квіти, а день, коли потрібно піднімати важливі теми, які стосуються гендерної рівності, спілкуватись про досягнення жінок в сфері політики, науки, освіти... Під час лекції спілкувались про поняття "гендер" і "стать", про гендерні стереотипи, про найбільш поширені проблеми дискримінації за гендерною ознакою та практичні аспекти їх вирішення. Дякуємо Вичавка Анатолій, студентам та студенткам університету за організацію заходу.

### **Приймальня м. Суми**

#### **«Різні права – різні можливості?», 30.11.2020**

Місце проведення заходу: онлайн.

Для студентів 3 курсу ННІ історії, права та міжнародних відносин СумДПУ імені А.С. Макаренка проведено навчальний онлайн-семінар в рамках Міжнародної акції «16 днів проти насильства».

Під час заходу була розглянуто:

- історію міжнародної акції «16 днів проти насильства» - гендерна рівність у суспільстві;
- захист прав жінок в умовах збройного конфлікту;
- проблема домашнього насильства.

Нагадаємо, що основними завданнями Міжнародної акції «16 днів проти насильства» є привернення уваги громадськості до актуальних проблем подолання насильства в сім'ї, протидії торгівлі людьми та жорстокого поводження з дітьми, гендерного насильства та забезпечення рівних прав жінок і чоловіків. На жаль, гендерно-обумовлене насильство визнається одним з найпоширеніших порушень прав людини, що трапляється найчастіше в військових умовах. Тож, під час доповіді представника приймальні УГСПЛ м. Суми увагу студентів акцентовано на захисті прав жінок під час військового конфлікту в Україні, подолання наслідків бойових дій та особливостях звернень від жінок-переселенок до приймальні УГСПЛ,

які також потерпають від домашнього насильства та зазнають при цьому ще більшого стресу через неможливість знайти інше місце проживання навіть на декілька днів. Ще одне важливе питання – це посттравматичний синдром, який жінки й діти переживають внаслідок конфлікту.

### **Правовий кінозал «За статевою ознакою», 31.01.2020**

Місце проведення: аудиторія Сумського національного аграрного університету

Представник ГП взяв участь в організації та проведенні «Правового кінозалу» - під час заходу глядачам пропонується перегляд та обговорення фільму «За статевою ознакою» (англ. On the Basis of Sex) - біографічна драма 2018 року про життя судді Верховного суду США Рут Бейдер Гінзбург.

Організатори: Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області у партнерстві з ГО «Соціальна Організація Студентів», юридичним факультетом СНАУ та ГП УГСПЛ.

### **Приймальня м. Одеса**

### **Перегляд кінофільму про ЛГБТ активістів в Уганді і дискусія, 19.02.2020**

Місце проведення заходу: ГО "Асоціація ЛГБТ "ЛіГА" у місті Одеса.

У дискусії зауважили, що, з одного боку, Україна далеко пішла від Уганди в питаннях захисту прав ЛГБТ. З іншого боку, дехто не бачили багато відмінностей у становищі ЛГБТ спільноти в Україні та Уганді. В рамках проекту УГСПЛ розповідала про можливості захисту прав активістів.